

Vekkelsen i Ninive

Dag Risdal - "Kallet - Profeten Jonas og verdensmisjonen

[Jonas 3 Vers 1](#): "Og Herrens ord kom til Jonas for annen gang, og det lød så: *Stå opp, gå til Ninive, den store byen. . .*"

Kallet lød som første gang. Det var samme kall, samme tjeneste. Vi blir derved minnet om et viktig prinsipp i Skriften: "Jeg, Herren, har ikke forandret meg, og dere, Jakobs barn, er ikke tilintetgjort" ([Mal 3,6](#)).

Herren er den samme og den trofaste. "For Gud angrer ikke sine nådegaver og sitt kall" ([Rom 11,29](#)).

I det forholdet at Jonas fikk kallet for annen gang, ligger også et veldig ansvar: "Når det er tale om troshelter, velger ikke Gud ut to eller tre gode kandidater og håper at én av dem vil svare ja. Gud kaller ett menneske. Gud kaller deg, han kaller meg. Svikter vi, har han ikke noen innbyttere ventende på sidelinja, klar til en liten runde på banen. Han har ikke noe andrevalg. Hvert menneske har sitt eget kall og ansvar" (Broder Andreas).

Gud gav Jonas en helt ny start. Det er en trøstefull tanke - med sikte på oss selv: "Og når det kar han gjorde, ble mislykket, som det kan gå med leiret i pottemakerens hånd, så gjorde han det om igjen til et annet kar, slik som han ville ha det" ([Jer 18,4](#)).

Mellom første og andre kall var det skjedd mye med Jonas. Fra dypet var han reddet. Men på dypet var igjen øret blitt opplatt og gjenstridigheten oppgitt. Nå var det ingen vei utenom kallet, ingen mulighet for retrett.

Og da Jonas befant seg i storfiskens buk, hadde han gitt Gud et løfte: "Det jeg har lovt, vil jeg holde" (2,10).

Guds kall kommer nå i fornyet form. Det må ha vært en oppmuntring for Jonas at Guds kall kom på nytt - til tross for all svikt fra profetens side. "Og jeg vil igjen ta meg av deg. Jeg vil smelte ut ditt slagg som med lutsalt og skille ut alt ditt bly" ([Jes 1,25](#)).

Kallet lød på nytt: "Stå opp, gå til Ninive, den store byen, og rop ut i den det budskapet jeg taler til deg" (v 2).

Kort lyder det nå: "Og Jonas stod opp og gikk til Ninive som Herren hadde sagt" (v 3a).

Som Herren hadde sagt eller etter Herrens ord - dette er i en sum den kristne kallslydighet. Og den kommer ingen utenom. Jonas hadde på en overbevisende måte fått erfare Herrens allestedsnærværelse og Gudsordets kraft. Enda større hadde Herrens nåde blitt for ham.

Derved måtte Sjelefienden gi tapt og mørkets makter vike. "Et Guds ord kan ham binde" (Luther).

Den som er villig til å gå etter Herrens befaling, går frimodig og glad - tross alt. Han overlater ansvaret og risikoen til Herren alene. Gud vet hvem han kaller.

Om en av de gudfryktige kongene i Juda står det så fint: "Hans mot vokste mens han gikk fram på Herrens veier. Han fikk også bort offerhaugene og Astarte-bildene i Juda" ([2 Krøn 17,6](#)).

Jøden Jonas var tre dager i fiskens buk (Jon 2,1). Etter at han ble reddet av Herren, kom kallet fra Herren om å gå til hedningene.

Noe tilsvarende skjedde med jøden Saulus (Paulus). I tre dager var han uten syn ([Apg 9,9](#)). Men etter at han fikk synet igjen, ble også hans kall hedningene (Apg 9,15). Han ble "hedningenes apostel" ([Rom 11,13](#)).

En gjenfødt kristen er skyldfri overfor Gud i Jesus Kristus, men gjeldbundet overfor verden med å bringe budskapet ut (Asbjørn Aavik).

Det understrekes at *"Ninive var en stor by for Gud, tre dagsreiser lang"* (v 3). *"Herren vil ikke at noen skal gå fortapt, men at alle skal komme til omvendelse"* ([2 Pet 3,9](#)). Uttrykket den store byen tror jeg også vi må ta som et profetisk utsagn om den store hedningeverdenen som Gud har frelsesomsorg for. Ninive er her nærmest et bilde på folkeslagene som Herren vil ha frelst, slik at løftet fra [Sal 72,17](#) kan oppfylles: *"Hans navn skal bli til evig tid. Så lenge solen skinner, skal hans navn skyte friske skudd. De (folkeslagene) skal velsigne seg ved ham (Kristus), og alle hedninger skal prise ham salig."*

Nå er altså Ninive (Assyria) et eksempel på ett av de mange folkeslagene på jorden, og det er dette som gjør Jonas-boken til en ekte misjonsbok. Vi møter Herrens bankende hjerte for at innbyggerne i denne byen ikke må gå fortapt, men må bli frelst - *"han som vil at alle mennesker skal bli frelst og komme til sannhets erkjennelse"* ([1 Tim 2,4](#)).

Som før nevnt var Ninive tre dagsreiser lang. Det tok tre dager å reise gjennom byen. Dette må vel omfatte det distriktet som ble administrert fra byen, en slags by-kommune. Jonas begynte ikke å vitne ute i byens utkant - med det samme han kom i berøring med den, men han gikk en dagsreise inn i byen (V 4a). Først etter en dag vitnet han. Skriften minner om *"at dere kjøper den laglige tid, for dagene er onde"* ([Ef 5,16](#)). Ofte må vi vente på Herren ([Sal 27,14](#)).

Når han så kom med sitt budskap, må han ha forkynt innenfor de sentrale delene av denne store byen. Her må det være på sin plass å tale om storby-evangelisering.

Budskapet som Jonas fikk fra Herren var kort og fyndig: *"Om førti dager skal Ninive bli ødelagt (omstyrtet)"* (V 4b). Denne korte setningen utgjør den eneste virkelige profetien i Jonas-boken. Men selve budskapet i boken er likevel dypt, rikt, ransakende og profetisk - og det gir både trøst og tukt.

Når Jonas vitnet så sterkt som han gjorde - *"om førti dager skal Ninive bli ødelagt"* - har vel dette sammenheng med den personlige erfaringen han selv gjorde i dypet. For Jonas møtte først Guds vrede: *"Jeg er støtt bort fra dine øyne"* (2,5). Deretter møtte han Guds nåde: *"Frelsen hører Herren til"* (2,10). Nå ønsker Jonas å rekke frem for ninivittene det samme frelsende Ord han selv har mottatt. Dermed vil han si: Søk frelse mens det ennå er tid! *"For Menneskesønnen er kommet for å søke og frelse det som var fortapt"* ([Luk 19,10](#)).

Tallet førti i Bibelen er ofte nyttet om en prøvetid. Israels barn måtte flakke om i ørkenen i førti år ([4 Mos 14,33](#)). Jesus ble prøvet (fristet) i ørkenen i førti dager og førti netter ([Mat 4](#)).

For innbyggerne i Ninive skulle de førti dagene være en nådetid, en besøkelsestid - en tid til å besinne seg med sikte på dommen fra Herren. Jesus taler til Jerusalem om dommen over byen: *"...De (fienden) skal ikke la stein bli tilbake på stein, fordi du ikke kjente din besøkelsestid"* ([Luk 19,44](#)). Men av det som følger her i Jonas 3,5 viser det seg imidlertid at Ninive virkelig har kjent sin besøkelsestid: *"Da trodde folket i Ninive på Gud. De ropte ut en faste og kledde seg i sekk, både store og små"* (v 5).

Altså: I vers 4 ble Ordet fra Herren forkynt og i vers 5 lyder det: *"Da trodde folket i Ninive på Gud..."* Dette synes å være helt i samsvar med Paulus' utsagn: *"Så kommer da troen av forkynnelsen som en hører, og forkynnelsen som en hører, kommer ved Kristi ord"* ([Rom 10,17](#)).

"Det som jeg ikke får gjort ved Guds Ord - i Guds rikes arbeid - det får jeg ikke gjort i det hele tatt" (Carl Fr. Wisløff).

Men det er tydelig at her i Ninive har Ordet fra Guds munn slått ned med en veldig kraft: *"Er ikke mitt ord som en ild, sier Herren, lik en hammer som knuser berg"* ([Jer 23,29](#)).

Til Jonas' overraskelse fikk budskapet fra første stund en ufattelig gjennomslagskraft. Jonas gikk bokstavelig talt gjennom dører som var blitt åpnet for ham. Det var heller ikke slik at innbyggere levde i et syndig liv i 39 dager - for så å omvende seg den 40. dag. Nei, en får snarere det inntrykk - ut fra beskrivelsen i vers 5 - at de vendte om temmelig raskt, nesten øyeblikkelig!

Det hele kan faktisk minne om virkningen av Peters tale pinsedag - etter at han hadde forkynt disse ordene: *"Så skal da hele Israels' folk vite for visst at Gud har gjort ham både til Herre og til"*

Messias, denne Jesus som dere korsfestet" ([Apg 2,36](#)).

Så lyder det: *"Men da de hørte dette, stakk det dem i hjertet, og de sa til Peter og de andre apostlene: Hva skal vi gjøre brødre?" (Apg 2,37). Og Peter formaner dem til å vende om (Apg 2,38).*

Et tilsvarende stikk i samvittigheten er kommet inn hos ninivittene. De er likesom blitt rykket innfor Gud. Enhver sann vekking må være en samvittighetsvekking.

Men det store under i denne saken var at vekkingen skjedde blant hedninger. Dette stemmer med profetordet: *"Jeg bød meg fram for dem som ikke spurte. Jeg var å finne for dem som ikke søkte meg. Jeg sa til et hedningefolk som ikke var kalt med mitt navn: Se, her er jeg, her er jeg!" ([Jes 65,1](#)).*

Apostelen Paulus tar opp samme emne: *"Og Jesaja drister seg til å si: Jeg ble funnet av dem som ikke søkte meg, og jeg åpenbarte meg for dem som ikke spurte etter meg. Men til Israel sier han: Hele dagen rakte jeg mine hender ut til et udydig og gjenstridig folk" ([Rom 10,20-21](#)).*

Det samme gjentar seg når Paulus og Barnabas kom til Antiokia i Pisidia: *"De talte rett ut og sa (til jødene): Det var nødvendig at Guds ord ble talt først til dere. Men siden dere avviser det og ikke akter dere verdige til det evige liv, så vender vi oss nå til hedningene" ([Apg 13,46](#)).*

En kan gjøre seg noen tanker her - med sikte på Jonas: Hvor ganske annerledes gikk det ikke enn han hadde tenkt! Hvor ble det av den motstanden han hadde regnet med? - Hvor ble det av trusselen og de rasende bødlene som han i tankene hadde sett løfte sverdet mot ham? - Hvor ble det av de døde ørene han hadde regnet med å møte?

Eller skal vi tenke stikk motsatt: at det som Jonas hadde fryktet helt fra første gang han ble kalt - var at folket ville omvende seg i store skarer når de fikk høre Ordet - og det skjedde nå. Dette vil vi komme tilbake til i kapittel 4.

Men for den redelige forkynner eller misjonær som har mye bekymring og uro - før han går til verket - burde vel beretningen om Jonas i Ninive bli til oppmuntring og trøst. Herren kan virkelig ta bort de stengte dørene eller de store steinene som uroer og holder en våken om natten.

I [Mark 16,1-4](#) har vi en herlig beretning: Det var noen kvinner som kom til Jesu grav tidlig den første dag i uken. De hadde én bekymring: *"Hvem skal rulle steinen bort fra gravåpningen for oss?"* - Men så følger en guddommelig overraskelse: *"Men da de så opp, fikk de se at steinen var rullet bort. Den var nemlig meget stor" (v 4).*

Uansett hvilke motiver og tanker Jonas hadde da han kom til Ninive, må han ha opplevd at *"det var åpnet en dør for han i Herren"* (sml [2 Kor 2,12](#)). Herren hadde - ved sin Ånd - vært i byen på forhånd. Derfor møtte profeten åpne hjertedører for sitt sterke budskap. Budskapet slo inn i samvittigheten. Når det virkelig er vekking, står forkynneren stille og ser på at HERREN gjør sitt verk. Og det gjør han alene.

Når virkningen ble så stor, er det antatt at Jonas har vært i Ninive tidligere - som sendemann for kong Jeroboam II av Israel. Opplysningen i [2 Kong 14,25](#) kan nemlig tyde på at Jonas hadde nær kontakt med kongen og hoffet. Dette kan muligens forklare Jonas' sterke uvilje mot å reise dit første gang han ble kalt. Men det kan også hjelpe oss til å forstå at profeten traff folket i Ninive på hjemmebane og kunne sette fingeren på det ømme punktet når han først kom dit. For han var godt orientert. Ut fra en slik teori må han også ha kjent assyremes språk - noe som er helt avgjørende for en misjonær.

I alle fall må budskapet ha vært ladet med Guds Ånds kraft, for virkningen var stor. For det står skrevet: *"Og når han (Den Hellige Ånd) kommer, skal han overbevise verden om synd og om rettferdighet og om dom. Om synd, fordi de ikke tror på meg. Om rettferdighet, fordi jeg går til Faderen, og dere ser meg ikke lenger. Om dom, fordi denne verdens fyrste er dømt" ([Joh 16,8-10](#)).* En sann vekking er ikke forkynnerens eller profetens verk, men utelukkende Herrens verk. Den

Hellige Ånds overbevisende tale i samvittigheten må ha vært stor i Ninive da Jonas forkynte.

Den Hellige Ånds fremste gjerning er å herliggjøre Jesus (Joh 16,14). Her er vi ved nøkkelen til forklaringen på den sterke vekkende åndsmakt i Ninive: Ånden vitnet om Jesus Kristus og hans oppstandelse fra de døde. - *"For likesom Jonas ble et tegn for folket i Ninive, slik skal også Menneskesønnen bli det for denne slekt"* ([Luk 11,30](#)).

Dette med tegnet for folket i Ninive hadde nok sammenheng med at Jonas fortalte dem hele sin livshistorie. Han kan ha fortalt om Guds kall til ham, sin egen ulydighet, om dramaet på havet, om fisken som slukte ham - og at han ved Guds under ble reddet ut av fiskens buk den tredje dag. Dette var tegnet som pekte frem mot Jesu oppstandelse.

Hans livsberetning må i så fall ha virket sterkt på tilhørerne - sammen med det radikale budskapet om Ninives omstyrtelse som skulle komme. Innbyggerne må ha blitt overbevist om Jonas' guddommelige kall og sendelse til verdensbyen.

Videre ligger det innesluttet i *"de tre dager og de tre netter"* et profetisk vitnesbyrd om Guds Sønn, Jesus Kristus som skulle være *"tre dager og tre netter i jordens hjerte"*. Og deretter skulle han stå opp fra de døde ([Mat 12,40](#) og [1 Kor 15,4](#)).

Det står videre: *"Menn fra Ninive skal stå fram i dommen sammen med denne slekt og fordømme den. For de omvendte seg ved det som Jonas forkynte - og se, her er mer enn Jonas!"* ([Mat 12,41](#)).

Jonas-beretningen peker ut over seg selv på Jesus. Messias (Jesus) er blitt herliggjort, og Ånden har virket med stor kraft i samvittigheten (sml [Apg 2,32-37](#)).

Om vi vender tilbake til Jonas 3,5 står det videre: *"De ropte ut en faste og kledde seg i sekk, både store og små."* For å forstå fasten er [Joel 1,14](#) viktig: *"Tillys en hellig faste, utrop en høytidssamling. Samle de eldste, ja, alle som bor i landet, til Herrens, deres Guds hus, og rop til Herren!"* Bønn, konsentrasjon og avhold - i spesielle skjebnetider i folkenes historie - har hatt sin plass og betydning. Og Jesus taler om fastens betydning i åndskampen: *"Men dette slag farer ikke ut uten ved bønn og faste"* ([Mat 17,21](#)).

I [Jonas 3,9](#) kommer bakgrunnen for fasten: *"Hvem vet? Gud kunne da vende om og angre det. Han kunne vende om fra sin brennende vrede, så vi ikke går til grunne."* Profetens budskap må ha nådd selve kongehuset, så kongen går foran på forbilledlig vis (v 6). Det blir erklært fra kongehuset at hele byen skal faste og gjøre bot. Til og med dyrene må unnvære mat og drikke (v 7). At dyr skulle gjøre bot stemmer med profan-historiske opplysninger. Historikeren Herodot forteller en gang at både hest og muldyr skulle delta i sorg.

Gikk Jonas' domsbudskap i oppfyllelse? - Ikke direkte, men likevel etter sin hensikt. *"Da nå Gud så det de gjorde, at de vendte om fra sin onde vei, da angret han det onde han hadde sagt at han ville gjøre mot dem. Og han gjorde det ikke"* (v 10).

Guds betingede profetier er fleksible i den betydning at Gud kan forandre handlemåte - alt etter hvordan et folk eller en enkeltperson stiller seg til Ordet fra Herren (Jer 18,7-8). Men dette kan slå ut begge veier, slik at om et folk eller en enkeltperson har fått løfte om velsignelse - og så vender seg bort fra Herren - da vil det hele slå ut i forbannelse ([Jer 18,9-10](#)).

Om kong Saul står det vemodig: *"Men Herren angret at han hadde gjort Saul til konge over Israel"* ([1 Sam 15,35](#)).

Men når det gjaldt Ninive, fikk det hele en svært god afgang - sett fra Herrens side. Folket vendte om fra sin onde vei, og Herren sparte byen.

Jonas-boken understreker dette med all tydelighet. Det som skjedde i Ninive, var i Guds øyne så gjennomgripende at han kunne spare byen. Katastrofen ble avvendt! *"Gå bort og lær hva dette betyr: Barmhjertighet er det jeg vil ha, ikke offer! Jeg er ikke kommet for å kalle rettferdige, men for å kalle syndere"* ([Mat 9,13](#)).

Gud er nådig, han vil ikke
Noen synders dom og død.
Han vil hjelp og redning skikke,
Når du er i sjelenød.
La deg intet mere smerte,
Gi du Gud ditt bange hjerte,
Ta til deg det ord du lærte:
Gud vil ingen synders død!
Sangboken nr. 163, vers 1

(Kapitel fra "Kallet - Profeten Jonas og verdensmisjonen" af Dag Risdal - Lunde Forlag 1995 - Shafan 16-06-14)